

Toekomstscenario
kind- en gezinsbescherming

Factsheet Proeftuinen

29 maart 2023

Inhoudsopgave

Inleiding	2
Basisprincipes	3
Opdracht Proeftuinen	4
Algemene vraagstukken	5
Specifieke vraagstukken	6
Proeftuin West-Brabant West	8
Proeftuin Zeeland: 'Eén visie, twee teams, drie ontwikkellijnen'	9
Proeftuin Rotterdam-Rijnmond: 'Wij doen het beter'	11
Proeftuin FoodValley: 'Bouwstenen voor de Toekomst'	12
Proeftuin Amsterdam: 'Blijvend Veilig'	14
Proeftuin Utrecht: 'Netwerk kind- en gezinsbescherming'	16
Proeftuin Utrecht-West: 'Bescherming in Beweging'	16
Proeftuin Hart van Brabant	18
Proeftuin Flevoland	20
Proeftuin Zaanstreek-Waterland	22
Proeftuin Friesland: 'Beproeven vanuit de bedoeling'	23
Proeftuin Gelderland Zuid: 'Samen Verder'	24
Bijlage 1: Leidraad proeftuinen tweede tranche	26

Inleiding

Het [Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming](#) is eind maart 2021 aangeboden aan de Tweede Kamer. De VNG en de ministeries van VWS en JenV hebben aan de eerdere zes pilots jeugdbescherming gevraagd om – op basis van een leidraad – een plan te maken om het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming in de praktijk te beproeven en ontwikkelen. Deze zes regio's werken als proeftuin (zoveel als nu wettelijk mogelijk) in overeenstemming met het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming. Zij leveren een bijdrage aan het onderzoeken en uitwerken van inhoudelijke vraagstukken.

Eind 2021 zijn deze eerste zes proeftuinen gestart:

- 'Blijvend Veilig' (Amsterdam-Amstelland)
- 'Bouwstenen voor de toekomst' (FoodValley)
- 'Wij doen het beter' (Rotterdam-Rijnmond)
- 'Netwerk kind- en gezinsbescherming' (Utrecht) en 'Bescherming in Beweging' (Utrecht-West)
- 'Vaart in Veiligheid' (Zeeland)
- West-Brabant West

Eind 2022 zijn deze vijf proeftuinen gestart:

- 'Toekomsttuinen Gelderland Zuid' (Gelderland Zuid)
- 'Nu beter beschermen, leren voor later' (Flevoland)
- 'Proeftuin Toekomstscenario Hart van Brabant' (Hart van Brabant)
- 'Zorg & veiligheid; allen voor één' (Zaanstreek-Waterland)
- 'Regionaal veiligheidsteam in regio Fryslân' (Friesland)

De proeftuinen maken onderdeel uit van het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming. Hierbij wordt toegewerkt naar een situatie waarin kinderen, gezinnen en huishoudens kunnen rekenen op tijdige en passende hulp, ondersteuning en bescherming wanneer dit nodig is. De volgende vier basisprincipes staan hierin centraal:

Basisprincipes

Gezinsgericht

- De blik is breed, kind en volwassenen van 0-100.
- De inzet draait om het kind, broers en zussen en overige gezinsleden, om hun zorgen en voorgeschiedenis.
- Bij (ernstige) zorgen over de thuissituatie is het belang van het kind altijd de eerste afweging.
- Integraal werken is het uitgangspunt: combinaties van hulp, (V-GGZ) zorg, bestaanszekerheid en gedwongen maatregelen, met steun uit het eigen netwerk.
- Beslissingen worden genomen in samenspraak met het kind en het gezin.
- Er wordt gewerkt met de [Visie gefaseerd samenwerken aan veiligheid](#) en een structurele een aanpak voor gezinnen/huishoudens met de meest complexe problematiek (MDA++).
- Er wordt gewerkt met het [Kwaliteitskader werken aan veiligheid](#). Deze wordt geüpdate en verder gebracht in de regio's.

Rechts beschermend en transparant

- De rechtsbescherming en rechtsgelijkheid is geborgd. De procedures bij het gedwongen kader en klachten zijn transparant en navolgbaar. Besluiten komen zorgvuldig tot stand met hoor en wederhoor.
- De kennis en visie hoe te handelen bij zorgen over onveiligheid en bij ontwikkelingsbedreiging, is eenduidig en beschikbaar.
- Deskundige en onafhankelijke cliëntondersteuning is beschikbaar.
- Het is helder waar (jong)volwassenen en kinderen in de eigen lokale structuur terecht kunnen voor advies en bij vragen en zorgen.
- Praten en schrijven is feitelijk en gebeurt in begrijpelijke en duidelijke taal.
- Er is één gezamenlijk en actueel dossier voor het gezin waar betrokken professionals mee werken.

Lerend

- Continu (reflectief) leren om steeds beter te worden is onderdeel van het dagelijks werk voor alle betrokkenen in het werkveld van kind- en gezinsbescherming.
- Daarbij hoort ook ruimte voor innovatie en doorontwikkeling van het vak, bijvoorbeeld in pilots en proeftuinen.
- Er ligt een stevige verbinding tussen praktijk en structureel onderzoek (feiten en cijfers inzichtelijk), met onderwijs en wetenschap.

Eenvoudig

- Er is een vaste professional betrokken bij het kind en het gezin, die hulp en ondersteuning biedt.
- Er zijn geen overdrachten. Veiligheids- of andere expertise wordt toegevoegd en is zo lang als nodig betrokken.
- Dichtbij en toegankelijk georganiseerd.
- Toezicht, sturing en financiering van het stelsel is passend bij de eenvoud van het systeem.
- Er wordt ingezet op [integrale sturing bij de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling](#).

Opdracht Proeftuinen

Voorafgaand aan de start van de proeftuinen is een leidraad opgesteld met de opdracht aan de proeftuinen (zie bijlage 1 voor de Leidraad proeftuinen tweede tranche). Op basis van de leidraad hebben de proeftuinen ieder een eigen plan van aanpak opgesteld, waarin zij aangeven wat ze precies gaan doen en met welke specifieke thema's zij aan de slag gaan.

Zo heeft elke proeftuin, naast de algemene opdracht conform de leidraad, een specifieke opdracht gekregen. Het team van het Toekomstscenario bespreekt op regelmatige basis de voortgang en leerpunten met de betrokkenen in de proeftuin. Daarnaast is de samenwerking gericht op de verbinding tussen het Toekomstscenario, de proeftuinen onderling en de andere projecten/regio's in het land. Zo worden expertise, kennis en ervaring breed gedeeld en leren we van elkaar.

Algemene vraagstukken

Algemene vraagstukken voor alle proeftuinen; specifieke aandacht door sommigen 2023

	Utrecht/Utrecht-West	Amsterdam	Amstelland	FoodValley	Rotterdam-Rijnmond	West-Brabant West	Zeeland	Zaanstreek-Waterland	Gelderland Zuid	Hart van Brabant	Friesland	Flevoland
Versterken lokale infrastructuur in betrokken gemeenten en daarmee voorkomen KMHG en versterken sociale basis	✓		✓		✓	✓						
Verklarende/integrale analyse uitvoeren	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			
Aanpak complexe scheidingen	✓						✓		✓	✓		
Borgen rechtsbescherming	✓	✓										
Verbinding zorg en veiligheid/ZVH		✓					✓			✓		
Onderzoeken mogelijkheid Bestuur, straf en civielrechtelijke interventies/Gezinsgericht juridische interventies				✓			✓	✓		✓		

Specifieke vraagstukken

Specifieke vraagstukken per proeftuin 2023

		Utrecht/Utrecht-West	Amsterdam Amstelland	FoodValley	Rotterdam-Rijnmond	West-Brabant West	Zeeland	Zaanstreek-Waterland	Gelderland Zuid	Hart van Brabant	Friesland	Flevoland
Een integrale, brede blik als belangrijkste pijler van professionele identiteit in de kind- en gezinsbescherming;			✓			✓						✓
Netwerkdossier/cliënt registratiesysteem		✓			✓				✓	✓		
Wijkveiligheid en strafrechten; oa jeugdreclassering		✓		✓						✓		
Beïnvloeding maatschappelijk debat en beeldvorming	✓	✓										
Samenwerking RVT/MDA++			✓							✓		
Personele vraagstukken		✓					✓					
Betekenisvolle metingen		✓						✓	✓			

Specifieke vraagstukken

Specifieke vraagstukken per proeftuin 2023

		Utrecht/Utrecht-West	Amsterdam Amstelland	FoodValley	Rotterdam-Rijnmond	West-Brabant West	Zeeland	Zaanstreek-Waterland	Gelderland Zuid	Hart van Brabant	Friesland	Flevoland
Omschrijving werkwijze RVT (incl. leren, reflecteren en ontwikkelen)		✓	✓			✓						✓
Volwassenen-GGZ	✓	✓	✓		✓		✓	✓	✓			✓
Samenwerken met specialistische zorg		✓							✓			
1 onderzoekformat				✓	✓	✓				✓		

Proeftuin

West-Brabant West

Wat is deze proeftuin aan het ontwikkelen?

In de proeftuin West-Brabant West wordt op twee manieren samengewerkt. De eerste is een ketenoptimalisatie; het Veiligheidsteam. Het Veiligheidsteam bestaat uit het Lokaal Team, Veilig Thuis, de Raad voor de Kinderbescherming en de Gecertificeerde Instelling, waarbij een optimale samenwerking over alle gemeenten in de jeugdzorgregio wordt gerealiseerd. De veiligheidskaart is hierbij het middel om de overdrachtsmomenten vorm te geven. De tweede samenwerking is het project basisteam. Dit project is een gezinsbrede aanpak, waarbij de samenwerking vanuit de toegang met jeugd, volwassenzorg en de veiligheidspartners wordt vormgegeven. De verklarende analyse is hierbij de basis om een gerichte aanpak voor het gezin in te zetten. Beide ontwikkellijnen zijn de basis om een doorontwikkeling richting het Toekomstscenario te maken, waarbij wij kijken naar de mogelijkheid voor een regioverbreding, in het kader van het Regionaal Veiligheidsteam. De onafhankelijke toets en de veiligheidskaart, één doorlopend dossier in verbinding met de rechtspraak, wordt verder uitgewerkt en gedigitaliseerd.

Specifieke opdracht voor proeftuin West-Brabant West

- Doorontwikkeling van het Veiligheidsteam richting het Toekomstscenario, waarbij ook de hulpverlening aan volwassenen verder wordt vormgegeven.
- Uitwerking van de veiligheidskaart, in verbinding met de rechtspraak.
- Doorontwikkeling van het dashboard voor monitoring/IV-strategie, ook in samenwerking met het landelijk programmteam.

Veranderstrategie

Samen met professionals de doorontwikkeling naar regionaal veiligheidsteam vormgeven, van onderop bouwen.

Stand van zaken

- Lokale teams zijn op sterkte, met in elke gemeente geschoolde professionals voor complexe veiligheids-casuïstiek.
- Er is over de gehele jeugdzorgregio een optimalisatie in het proces en de samenwerking van de lokale toegangen met de netwerkpartners veiligheid bij jeugdbescherming. Deze proeftuin werkt volgens Visie gefaseerd samenwerken aan veiligheid.
- Er wordt gewerkt aan een netwerkdossier, samen met alle partners, met inzage en inbreng van het gezin.
- De verbinding met volwassenzorg (bestaanszekerheid, GGZ, maatschappelijk werk) is gelegd en wordt in de komende periode verder uitgediept.
- Ouders en kinderen merken dat de lokale teams hen goed kunnen helpen en lang betrokken blijven indien nodig.
- Er is gestart met een proef met de regionale veiligheidsteams, zoals die zijn geformuleerd in het Toekomstscenario.
- Er ligt een eerste rapport en vervolgplan om de reflectie van cliënten bij de proeven te betrekken.

Proeftuin Zeeland: 'Eén visie, twee teams, drie ontwikkellijnen'

Wat is deze proeftuin aan het ontwikkelen?

Proeftuin Zeeland heeft in het najaar 2022 geconcludeerd dat het radicale ontwerp met één team een stap te snel was. Daarom is een aangepast plan gemaakt, waarin het lokaal team en het veiligheidsteam uit elkaar gehaald zijn. De twee teams hebben elk een eigen opdracht. Ze hebben de gezamenlijke opdracht om te werken volgens één visie op veiligheid, één methode en één plan. Het lokaal team onderzoekt daarnaast hoe gezinnen sneller toegang tot de juiste hulp kunnen krijgen, waarbij vooral wordt ingezet op toegankelijkheid van hulp, een brede blik over de domeinen heen, een vroege signalering van onveiligheid en een systemische verklarende analyse van de feiten, factoren en patronen. In het Veiligheidsteam ligt de nadruk op het ondersteunen en adviseren van het lokale team bij vroegsignalering, het voorkomen van dubbele onderzoeken en interventies en het opbouwen van één dossier voor het gezin. Daarbij wordt onderzocht in hoeverre één medewerker van het Veiligheidsteam alle kerntaken kan uitvoeren. Dit geldt voor de taken van alle betrokken organisaties, van advies en onderzoek tot het verzoeken om en uitvoeren van een eventuele maatregel.

De doelstelling blijft om te werken volgens één klantroute, van eerste vraag tot maatregel, met een systemische en contextgerichte analyse als basis. Daarbinnen is het perspectief van het kind en de ouders leidend. Wanneer een gedwongen kader toch noodzakelijk lijkt, wordt de wettelijke onafhankelijke toets, die daaraan voorafgaat, door de Raad voor de Kinderbescherming uitgevoerd.

Proeftuin Zeeland gaat de werkzame elementen van deze klantroute vastleggen. Daarnaast werkt de proeftuin uit welke competenties de vaste professional hiervoor moet hebben. Ook zal Zeeland een onderzoeksformat ontwikkelen en maakt daarbij gebruik van de richtlijnen uit het Actieplan Feitenonderzoek. Tot slot zal er aandacht zijn voor brede implementatie in het Zeeuwse gebied.

Specifieke opdracht voor proeftuin Zeeland

- Vaststellen van werkzame elementen van één klantroute en beschrijving van de benodigde competenties van de professionals.
- Het ontwikkelen van een implementatieplan, zodat Vaart in Veiligheid in 2022 operationeel wordt.
- Zorgen voor het bestuurlijke commitment en het betrekken van de Zeeuwse gemeenten bij proeftuin Vaart in Veiligheid.
- Toewerken naar één onderzoeksformat en daarbij de richtlijnen van het Actieplan Feitenonderzoek gebruiken, in afstemming met het landelijk programmateam.

- In gesprek met het programmateam nader bepalen welk inhoudelijk landelijk thema in de proeftuin een plek krijgt en verder uitgewerkt kan worden.

Veranderstrategie

Regionaal veiligheidsteam ondersteunt het lokale team door middel van advies, ondersteunen en doen.

Er wordt maximaal gezocht naar verbinding met alle betrokken partijen en andere initiatieven, en de 13 gemeenten in Zeeland.

Stand van zaken

- In april 2022 is het team gestart met professionals uit de Gecertificeerde Instellingen, Raad voor de Kinderbescherming, Veilig Thuis en twee zorgaanbieders.
- Het team heeft met 7 gezinnen gewerkt.
- In oktober 2022 is het huidige team stopgezet, omdat de discussie over rollen, petten en bevoegdheden het beproeven in de praktijk belemmerde.
- In januari 2023 worden een nieuw lokaal team in de gemeente Hulst en een veiligheidsteam samengesteld.
- Het Regionaal Expertiseteam en de GGZ worden betrokken bij het Veiligheidsteam.
- Om kennis te delen met andere gemeenten wordt een digitaal platform ingericht op 1Sociaal Domein.
- Na een voorbereidende fase zal naar verwachting in maart worden gestart met casussen in de praktijk.
- In de projectstructuur wordt een managementgroep toegevoegd, voor besluiten over praktische kwesties en als ambassadeurs naar de eigen organisaties.

Proeftuin Rotterdam-Rijnmond: 'Wij doen het beter'

Wat is deze proeftuin aan het ontwikkelen?

De proeftuin richt zich op het ontwikkelen en uitwerken van gezamenlijke werkzaamheden en methodiek binnen de (pre)civiele en strafrechtketen. De focus van de proeftuin ligt op de inhoud: wat vinden we dat er moet gebeuren en hoe kunnen we het met elkaar effectiever doen. We willen het beter doen – beter voor het kind en het gezin. Hun stem en oplossingen worden altijd gehoord en benut in onze aanpak van de proeftuin. Aan de hand van de ideale klantreis (vanuit cliëntperspectief, zorg/ketenpartner perspectief en juridisch perspectief) gaan we beproeven wat werkt.

Specifieke opdracht voor proeftuin Rotterdam-Rijnmond

Het regionaal veiligheidsteam verder doorontwikkelen richting het Toekomstscenario. Daarin wordt ook de hulpverlening rondom de volwassenen vormgegeven.

- Verbinding leggen met het lokale team en zorgdragen voor het benodigde bestuurlijke draagvlak van de betrokken regiogemeenten.
- Onderzoeken op welke wijze de jeugdreclassering een onderdeel kan zijn van het Toekomstscenario, in afstemming met het landelijke programmateam.

Veranderstrategie

'Appreciative inquiry' is een methode die door waardierend actieonderzoek zichtbaar maakt wat cliënten, professionals en experts belangrijk vinden en wensen voor de toekomst. Een waardegedreven, verbindende en actiegerichte veranderaanpak die duurzame resultaten oplevert.

Stand van zaken

- Rotterdam-Rijnmond heeft vanuit de inhoud een ideale klantreis uitgewerkt (januari 2023). De klantreis bevat verschillende belangrijke bouwstenen en elementen die van belang zijn voor een effectief kind- en gezinsbeschermingsketen. Onderdelen uit die klantreis worden beproefd in de proeftuin. Daarbij wordt aandacht gegeven aan gedrag/ houding/ bejegening van professionals richting cliënten (wat is hierin helpend/ ondersteunend/ werkzaam) en hebben ervaringsdeskundigen een belangrijke rol in de praktijkgroep om mee te doen en mee te denken, zodat het perspectief van de cliënt voorop blijft staan.
- Er is bereidheid van alle organisaties om echt vanuit de inhoud te kijken
- De proeftuin streeft naar zichtbaar anders werken, zodat alle partners betrokken zijn en actief participeren.
- De proeftuin zet in op een grote betrokkenheid van een ervaringsdeskundige vanuit cliëntperspectief en wil een koppeling vinden met preventie en jeugdcriminaliteit.

Proeftuin FoodValley: 'Bouwstenen voor de Toekomst'

Wat is deze proeftuin aan het ontwikkelen?

FoodValley richt zich het komende jaar op het doorontwikkelen van het Regionaal Veiligheidsteam, dat inmiddels in alle zeven gemeenten in de regio actief. Dit team wordt er door lokale professionals bijgehaald als ze advies nodig hebben, een dilemma willen voorleggen of samen met een collega van het veiligheidsteam willen optrekken. Het verder versterken en uitbouwen van de lokale infrastructuur in de hele regio is een belangrijk speerpunt voor 2023. De pilot MDA++, die loopt in de Gelderse gemeenten van FoodValley, wordt onderdeel van de proeftuin en ook de verbinding met het Zorg- en Veiligheidshuis wordt versterkt. FoodValley ontwikkelt een werkwijze, waarin we blijven leren en reflecteren op elk niveau: operationeel, tactisch en strategisch en bestuurlijk. Daarnaast ontwikkelen we met elkaar een integrale, systeemgerichte blik waarbij niet alleen de blik op de bescherming van kinderen is gericht, maar ook op andere problemen als bestaansonzekerheid en eigen problematiek van ouders. Geleidelijk aan wordt binnen de regio gewerkt naar een verdere vergroting van het draagvlak voor het Toekomstscenario naar de bestaande organisaties die participeren in de proeftuin.

Specifieke opdracht voor proeftuin FoodValley

1. Het versterken van de lokale infrastructuur in de betrokken gemeenten van de regio FoodValley;
2. Het doorontwikkelen en verbeteren van de kwaliteit van het Regionaal Veiligheidsteam in de regio FoodValley. Met als belangrijk elementen het ontwikkelen van een brede, integrale blik op gezinsproblematiek en het toewerken naar een vast contactpersoon/ duo voor het kind en het gezin.
3. Het verbreding van de doelgroep naar de doelgroep 0-100;
4. Inzet op een toekomstbestendige samenwerking van betrokken instellingen in de regio.
5. Structureel inzetten van ervaringsdeskundigheid binnen de proeftuin, op diverse niveaus (professionals, managers en bestuurders).

Veranderstrategie

Investeren in duoschap met lokale teams en regionaal veiligheidsteam, samen optrekken in gezinnen, van onderop veranderen door in casuïstiek te experimenteren met anders denken en werken.

Stand van zaken

In het Regionaal Veiligheidsteam FoodValley wordt gewerkt met enkele bouwstenen van Toekomstscenario:

- Er wordt geïnvesteerd in betere samenwerking tussen lokale teams en veiligheidspartners onderling, waarbij duoschap en de veiligheidsexpertise erbij halen belangrijke pijlers zijn.
- Er is stevig geïnvesteerd op de aansluiting bij het lokaal team.
- Ouders en kinderen worden door een duo begeleid, bestaande uit een lokale professional en iemand van het veiligheidsteam.
- De proeftuin zet in op verdere professionalisering op het gebied van bejegening, feitenonderzoek en het uitvoeren van een verklarende analyse.
- De proeftuin fungeert als positieve trigger voor drie andere proef/toekomsttuinen in de Gelderse regio. De proeftuin is nauw verbonden met de regionale Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming.

Proeftuin Amsterdam: 'Blijvend Veilig'

Wat is deze proeftuin aan het ontwikkelen?

De twee gebiedsgerichte veiligheidsteams (Blijvend Veilig teams) werken gedurende de proeftuinperiode aan een aantal uitwerkingsvraagstukken, zoals de personele situatie (werving, behoud en ontwikkeling van medewerkers) en de samenwerking met lokale teams. In deze veiligheidsteams werken medewerkers van de Gecertificeerde Instellingen, Raad voor de Kinderbescherming, Blijf Groep en Veilig Thuis. Alle teamleden werken als gezinsmaatschappelijk werker; zij voeren dezelfde taken uit, ongeacht bij welke organisatie ze in dienst zijn. Ze worden ondersteund door een sociaalpsychiatrisch verpleegkundige (V-GGZ) en gedragsdeskundigen.

De gezinsmaatschappelijk werkers van Blijvend Veilig werken in duo's (met elkaar of met een collega uit een lokaal team) aan het komen tot blijvende veiligheid in gezinnen en huishoudens waar sprake is van ernstig en structureel huiselijk geweld en/of kindermishandeling. Ze maken samen met alle gezinsleden een veiligheidsplan, zetten in op het verlagen van de stress rond bestaanszekerheid en gaan op zoek naar de dieper liggende oorzaken van het (terugkerend) geweld. Ze zijn vasthoudend in het doorbreken van de geweldsspiraal en doen daarbij wat nodig is. Omdat de integrale professionals in de veiligheidsteams gebruik maken van elkaars bevoegdheden, is er behoefte aan juridische experimenteeruimte.

Specifieke opdracht voor proeftuin Amsterdam

1. Personele vraagstukken in de proeftuin Blijvend veilig;
2. Functionaliteiten Raad voor de Kinderbescherming in een Regionaal Veiligheidsteam, met het aandachtspunt rechtsbescherming;
3. Betekenisvolle metingen en opbrengsten van de proeftuin Blijvend Veilig;
4. Omschrijving werkwijze van de proeftuin Blijvend Veilig (inclusief leren, reflecteren en ontwikkelen);
5. Samenwerken van de proeftuin Blijvend Veilig met de lokale teams;
6. Ontwikkeling van een cliëntregistratiesysteem;
7. Positie van de (jeugd)reclassering in de proeftuin Blijvend Veilig;
8. Samenwerking met de volwassenen-GGZ;
9. Samenwerken met specialistische (jeugd)zorg;
10. Inzet van Tijdelijke Huis Verboden (THV's) in de proeftuin;
11. Aandacht voor specialistisch (VT) onderzoek en voor complexe scheidingen.

Veranderstrategie

Vanuit het werk met gezinnen en huishoudens worden knelpunten en dilemma's geïdentificeerd, die in de uitwerkingsvraagstukken thematisch worden verdiept. Zo wordt vanuit de praktijk gewerkt aan het ontwikkelen en uitvoeren van een integrale veiligheidsaanpak. In een wekelijks MDO (Multi Disciplinair Overleg) wordt complexe casuïstiek besproken en worden gezamenlijk besluiten genomen. In het gebiedsgerichte werk (in Amsterdam Oud-Noord en Uithoorn) komen de verbindingen met lokale teams, specialistische zorg en veiligheidspartners tot stand. Beoogd wordt om deze aanpak verder op te schalen naar meer gebiedsdelen in de regio, waarbij het vinden en behouden van geschikte medewerkers een groot knelpunt blijkt.

Stand van zaken

- Er wordt verregaand volgens het Toekomstscenario gewerkt. In een team met professionals van de Raad voor de Kinderbescherming, Veilig Thuis, Gecertificeerde Instellingen en Blijf groep hebben alle professionals een gelijke functie. Uitzondering is het toetsen bij en indienen van een verzoek om een eerste kindbeschermingsmaatregel, dat is voorbehouden aan een medewerker van de Raad voor de Kinderbescherming (binnen of buiten een Blijvend Veilig team).
- Er wordt gewerkt aan de afronding van 11 uitwerkingsvraagstukken, waarmee het Toekomstscenario in 2022 is beproefd. Uitkomsten en conclusies worden op 1 april 2023 opgeleverd in een vernieuwde werkwijze en adviezen voor het verdere vervolg.
- Samen met de gemeenten in Amsterdam-Amstelland wordt de verdere inrol voorbereid, die op 1 januari 2026 wordt afgerond. Eind 2023 wordt in heel Uithoorn en heel Amsterdam-Noord volgens de ontwikkelde werkwijze in regionale veiligheidsteams gewerkt, en op 1 april 2024 ook in Amsterdam Nieuw-West. Al het werk dat het regionaal veiligheidsteam doet, wordt dan alléén daar gedaan. Er komt een stevig en doordacht plan hoe we het in- en uitfaseren gaan doen. Het beproeven in deze bouwsteen gaat over invoering: hoe gaan we van een kleine pilotomgeving over naar invoering in een substantieel gebiedsdeel? Zowel de inhoudelijke verandering als de organisatorische randvoorwaarden krijgen hierbij aandacht.
- Daartoe wordt gewerkt aan het ontwikkelen van support en facilitering gericht op leren. Er komt een forse opschaling van het werken op de ‘nieuwe manier’. Dat betekent dat een groot aantal medewerkers, die nu bij de verschillende moederorganisaties werken, hiermee te maken gaat krijgen. Er is een programma nodig dat een ‘onderdompeling’ biedt in het gedachtengoed en de werkwijze van het regionale veiligheidsteam, en hoe dat uit te voeren.
- Tot slot is in de inrichting, sturing en governance van de regionale veiligheidsteams zowel aandacht nodig voor de opbouw van het ‘nieuwe’ als voor de afbouw van het ‘oude’ en het blijven functioneren van het ‘oude’ in de gebieden waar nog geen regionale veiligheidsteams werken.

Proeftuin Utrecht: 'Netwerk kind- en gezinsbescherming'

Proeftuin Utrecht-West: 'Bescherming in Beweging'

Wat is deze proeftuin aan het ontwikkelen?

Utrecht:

In het bestaande veiligheidsteam werken medewerkers van Samen Veilig Midden Nederland (GI +VT), William Schrikker (GI), de Raad voor de Kinderbescherming en Lokalis (lokale team) samen. Dit veiligheidsteam wordt uitgebreid naar meerdere gebieden in de stad en verder doorontwikkeld. De verschillende expertises, taken, rollen en bevoegdheden worden ingezet vanuit één team. Op maat wordt telkens een vast duo aan een gezin gekoppeld. Samen leren en ontwikkelen, in uitvoering, beleid, management en bestuur, is een belangrijke pijler in deze proeftuin.

Utrecht-West:

In de vijf gemeenten van Utrecht-West wordt, na triage van Veilig Thuis, de melding in plaats van naar het SAVE-gebiedsteam van Samen Veilig Midden Nederland naar het Lokale Team gestuurd voor verdere begeleiding. Utrecht-West werkt uit hoe het Lokale Team kan worden versterkt. Voorts werkt de proeftuin Utrecht-West actief met methodische leerbijeenkomsten. Het accent ligt op de thema's rechtsbescherming, professionele oordeelsvorming, scheidingsconflicten en jeugdbescherming en het voorkomen van uithuisplaatsingen.

Specifieke opdracht voor proeftuin Utrecht en Utrecht-West

Uitvoering geven aan onderstaande opgaven:

1. Rechtsbescherming;
 2. Voorkomen en verkorten uithuisplaatsingen;
 3. Samenwerking met volwassenen-GGZ;
 4. Beïnvloeding maatschappelijk debat en beeldvorming;
 5. Ouderschap en scheiding;
 6. Voorkomen kindermishandeling en geweld in huis en versterken sociale basis
 7. Wijkveiligheid en strafrechtketen;
- Doorontwikkeling van het Regionaal Veiligheidsteam; toewerken naar het, door medewerkers integraal uitvoeren van functionaliteiten die nodig zijn om de veiligheid binnen gezinnen te herstellen. Middels een vast contactpersoon/ duo voor het gezin;
 - Doelgroep van de proeftuin verbreden naar 0-100, waaronder ook huishoudens zonder kinderen. Daarbij ook de samenwerking onderzoeken met MDA++;
 - Structureel inzetten van ervaringsdeskundigheid binnen de proeftuin, bij in ieder geval de leerontwikkeling op het niveau van professionals, managers en bestuurders.

Veranderstrategie Utrecht

Als netwerkpartners werken we samen aan de opgave veiligheid; beproeven in de praktijk en leren op alle niveaus zijn de kernelementen van onze veranderstrategie. In 2021/2022 startte ons eerste EVU-team (Expertiseteam Veiligheid Utrecht), dat samen met de drie buurtteams en gezinnen in de wijk het Toekomstscenario beproeft. Begin 2023 start in een andere wijk een tweede EVU, samen met twee buurtteams. Ondersteunend daaraan werken we in zeven ontwikkelgroepen aan verschillende opgaven (rechtsbescherming, voorkomen uithuisplaatsing, samenwerking GGZ etc). Dat doen we samen met andere partners in de stad en met collega's uit het landelijke programmateam. Vanuit ons netwerk MT faciliteren en stimuleren we de ontwikkelingen, volgen we de voortgang en leren we van opbrengsten en stagnaties.

Stand van zaken Utrecht

- Er is een sterk, hecht netwerk-MT dat zich dienend opstelt aan de professionals.
- Er is (gedeeltelijk samen met Utrecht-West) goede voortgang op de verschillende deelthema's: rechtsbescherming, volwassenen-GGZ, voorkomen/verkorten uithuisplaatsingen, maatschappelijk debat.
- De professionals zien de kansen, maar ervaren ook druk op de ruimte die nodig is om als team te groeien, te transformeren en te reflecteren.
- In het najaar start een tweede team in andere wijk. Er zijn genoeg medewerkers die willen instappen.
- Ouders met kinderen weten en merken dat er geoefend wordt met vaste gezichten vanuit het proeftuinteam.

Stand van zaken Utrecht-West

In Utrecht-West onderzoekt de grenzen van wat er mogelijk is binnen het huidige stelsel.

Stand van zaken Utrecht-West

- Prioriteit in Utrecht-West is het versterken van de lokale teams. In Utrecht-West zijn er 5 kleine gemeenten; de verschillende gemeenten kennen een eigen dynamiek.
- Ouders en kinderen merken dat ze beter geholpen worden door de sterkere lokale teams.
- Utrecht-West zoekt naar een structurele veranderstrategie, met daarin een belangrijke opdracht voor gemeenten, bestuurders etc. Duidelijkheid over status Toekomstscenario is hiervoor onontbeerlijk.

Proeftuin Hart van Brabant

Wat is deze proeftuin aan het ontwikkelen?

In de proeftuin Hart van Brabant richten we ons op de ontwikkeling van een netwerksamenwerking om voor ieder gezin of huishouden, vanuit gezamenlijke verantwoordelijkheid, tot de beste passende hulp te komen. Samen met en voor het gezin of huishouden en het versterken van de lokale wijkteams zijn daarbij uitgangspunten. Het regionale expertteam wordt hiervoor doorontwikkeld richting het Toekomstscenario. Dat noemen we het multi-expertteam.

Dit team bestaat uit een kernteam van Veilig Thuis, zorgcombinatie jeugdhulp Crossroads, het WMO-Consortium De Coalitie en een flexibele schil met de Raad voor de Kinderbescherming, Gecertificeerde Instellingen, Schuldhulpverlening, Werk & Inkomen, volwassenen-GGZ, verslavingszorg, Zorg- en veiligheidshuis, politie, Openbaar Ministerie, reclassering, gezinsadvocaat, jongerenwerk en ervaringsdeskundigheid.

Tijdens de proeftuinperiode wordt in twee gemeenten (Waalwijk en Tilburg) uitvoering gegeven aan het beproeven en door ontwikkelen van het Toekomstscenario. Met specifieke aandacht voor ondersteuning van volwassenen en bestaanszekerheid. Het werken met een gedeelde verklarende analyse wordt verder ontwikkeld in de praktijk en de rol van de gezinsadvocaat in complexe scheidingen en gezinsgerichte juridische interventies worden onderzocht. Voor de ontwikkeling van een netwerkdoosier en rechtsbescherming wordt samengewerkt met de proeftuin West-Brabant West.

Specifieke opdracht voor proeftuin Hart van Brabant

- In samenwerking met het landelijke programmteam krijgt de verbinding met de volwassenen-GGZ en bestaanszekerheid verder vorm. De werkwijzen worden beproefd en ervaringen worden beschikbaar gesteld.
- In samenwerking met het landelijk programmteam wordt vanuit de praktijk de “verklarende analyse” verder ontwikkeld.
- Onderzocht wordt of en hoe de gezinsadvocaat meerwaarde heeft binnen het multi-expert team en de verklarende analyse.
- In samenwerking met het landelijk programmteam wordt onderzocht en beproefd op welke wijze gezinsgerichte juridische interventies ingezet kunnen worden.
- Er wordt een koppeling gemaakt met de regio West-Brabant West voor het ontwikkelen van een netwerkdoosier.

Veranderstrategie

De aanpak kenmerkt zich door Action Learning oftewel Leren door te doen:

- We gaan aan de slag met bestaande casuïstiek en actuele vraagstukken.
- Vanuit verschillende perspectieven knelpunten doorgronden en erop reflecteren.
- Ondernemen van acties, aanpakken van problemen, nieuwe paden zoeken, risico's nemen en durven experimenteren.
- Leren op alle niveaus en verbeteren, ondersteund door actieonderzoek.

Het multi-expertteam ondersteunt het gezin en de lokale wijkteams met aanvullende expertises vanuit verschillende organisaties als één team.

Stand van zaken

- De eerste stuurgroepbijeenkomst heeft plaatsgevonden met een wethouder, managers sociaal wijkteam Waalwijk en Tilburg, bestuurders van Veilig Thuis, Jeugdbescherming Brabant, Raad voor de Kinderbescherming en zorgaanbieders van J&O, LVB, (volwassenen-)GGZ, namelijk Sterk Huis, Amarant en GGZ Breburg, onder leiding van voorzitter en inspirator van een Academic Director Leiderschap en Strategie in de publieke sector.
- De medewerkers van de lokale wijkteams die gaan deelnemen aan de proeftuin zijn bekend en de betrokken partijen dragen deelnemers voor het multi-expertteam voor. Kennismakingsgesprekken met hen zijn en worden gepland.
- De casuïstiekbesprekingen, netwerkoeverleggen, stuurgroep overleggen en kick-off van de proeftuin zijn gepland in 2023.
- Voorbereidingen voor het werken met de gezinsadvocaat, verklarende analyse, rechtsbescherming, netwerkdossier en actieonderzoek zijn gedaan.

Proeftuin Flevoland

Wat is deze proeftuin aan het ontwikkelen?

Deze proeftuin beproeft in twee van de zes Flevolandse gemeenten met een veiligheidsteam dat op een nieuwe manier samenwerking vormgeeft met lokale professionals. Regionaal wordt geëxperimenteerd en geleerd rond vier thema's:

1. Alternatieven voor uithuisplaatsing
2. Rechtsbescherming
3. Samenwerking
4. Toekomstscenario's voor integrale bescherming

We zetten in op meer integraal en gezinsgericht werken vanuit bestaande samenwerking en de versterking daarvan, met oog voor de hiervoor benodigde mindset en brede blik. We willen bewust en reflectief een werkwijze ontwikkelen die voor cliënten en professionals duidelijker, passender, werkbaarder, prettiger en effectiever is.

Specifieke opdracht voor proeftuin Flevoland

- Verklarende analyse
- Koppeling volwassenen-GGZ
- Koppeling lokaal team - Regionaal veiligheidsteam

Veranderstrategie

- Al doende leren we.
- De perspectieven en betrokkenheid van cliënten, ervaringsdeskundigen, professionals, beleidsmakers en bestuurders zijn nodig om gezamenlijk steeds te verbeteren.
- Voortbouwen op eerdere verworvenheden, o.a. vanuit Geweld hoort nergens thuis.
- Op twee plekken beproeven maar met alle gemeenten en meer partners regionaal leren.

Stand van zaken

- Na een ruime aanloopperiode van afstemming tussen de partners is er breed commitment om als gemeenten en (veiligheids)partners samen toe te werken richting het toekomstscenario. In de regionale projectgroep en de netwerk stuurgroep komen de partners regelmatig samen om deze ontwikkelingen te volgen en te faciliteren.

- In september 2022 zijn professionals vanuit Veilig Thuis, de RvdK en de GI's, lokale professionals en een ervaringsdeskundige met elkaar een voorbereidingsfase ingegaan om een nieuwe werkwijze in lijn van het Toekomstscenario te ontwerpen.
- Per 1 november 2022 is het beproeven gestart met een regionaal veiligheidsteam in nauwe samenwerking met lokale professionals in Dronten.
- Er is afstemming met partners in de regio om tot versterkte samenwerking te komen, bijvoorbeeld rond het jeugdveld en de volwassenen-GGZ
- Voorbereiding voor het beproeven in Almere per maart 2023 zijn in volle gang.
- Voor elk thema van het regionaal leren heeft een kerngroep in twee bijeenkomsten ideeën samengebracht tot voorstellen om te experimenteren en te leren. Deze worden in 2023 uitgewerkt en uitgevoerd.
- Er is samenwerking tot stand gekomen met andere proeftuinen om op onderdelen samen op te trekken.

Proeftuin

Zaanstreek-Waterland

Wat is deze proeftuin aan het ontwikkelen?

De kern van de proeftuin is het beproeven van het Toekomstscenario door een klein veiligheidsteam samen met een aantal lokale teams. Hierbij ontwikkelen we een werkwijze die past bij deze regio, waarbij we kennis nemen van al geleerde lessen in andere proeftuinen. Expertise en specifieke ondersteuning voor gezinnen organiseren we nabij en de – wijze van – inzet van netwerkpartners Zorg & Veiligheid wordt gemonitord en zo nodig doorontwikkeld. Hiernaast leren we van werkzame bestanddelen in bestaande lokale uitvoeringspraktijken in de regio.

Specifieke opdracht voor proeftuin Zaanstreek-Waterland

- Verbinding met de volwassenen-GGZ en bestaanszekerheden.
- Ontwikkeling verklarende analyse.
- Koppeling tussen het lokale team en het Regionaal Veiligheidsteam.
- Omschrijving kwaliteiten en vaardigheden van de professional van de toekomst.
- Aansluiting specialistische ondersteuning via een vaste schil op het Regionaal Veiligheidsteam: SPV-er, mediation/coaching, expertise bij complexe scheidingen en hulpverlening aan daders. Gecertificeerde Instellingen, Blijf Groep, (jeugd)strafrecht, reclassering en verslavingszorg worden betrokken via consultatie.
- Inzet van het Zorg en Veiligheidshuis, in relatie tot het Regionaal Veiligheidsteam.

Veranderstrategie

Klein beginnen met een team professionals, dat de tijd en ruimte heeft om samen een nieuwe werkwijze te ontwikkelen. Vervolgens geleerde lessen en werkwijze verder de organisaties inbrengen, om zo met elkaar richting het Toekomstscenario te bewegen.

Stand van zaken

- Opstartfase: werving professionals, inrichten randvoorwaarden.
- Aanhaken expertises op het team en mogelijkheden van directe specifieke ondersteuning aan gezinnen.
- Kaders formuleren voor het proeftuin team.

Proeftuin Friesland: 'Beproeven vanuit de bedoeling'

Wat is deze proeftuin aan het ontwikkelen?

In Friesland gaan we in de gemeente Heerenveen samen met Veilig Thuis, Raad voor de Kinderbescherming, Jeugdreclassering, Jeugdbescherming en een ervaringsdeskundige aan de slag in een Regionaal Veiligheidsteam (RVT). We gaan beproeven vanuit de bedoeling. Daarin werken we samen met verschillende organisaties als één team. Samen met het gezin (0-100+). Dit doen we door naast het gezin te staan, het gezin een stem te geven en duidelijke afspraken en kaders mee te geven. Waarbij we zoeken naar snelle en simpele routes om het gezinssysteem zo goed en zo snel mogelijk verder te helpen. In Friesland zetten we in op een nauwe samenwerking met het MDA++, waardoor expertise op het gebied van gezondheid, verslaving en GGZ geborgd is – voor zowel voor kinderen als de volwassenen. De ervaringsdeskundige zet vanuit professionaliteit en expertise haar ervaringsdeskundigheid in en zorgt voor extra verdieping in de vertaling tussen de gezinnen en de professionals. We werken gezinsgericht; zo zet een Jeugdreclasserder zijn expertise aan de voorkant in wanneer er sprake is van (beginnend) delict gedrag.

Specifieke opdracht voor proeftuin Friesland

- We zorgen voor een goede en tijdige verbinding tussen zorg en straf. Daarom is de jeugdreclasserder betrokken bij het RVT. Wij geven inzicht in hoe we gezinsgerichte juridische interventies in het RVT door met de jeugdreclassering oppakken.
- Het RVT gaat een nauwe samenwerking aan met het MDA++.
- In de jeugdzorg zien we dat er veel sprake is van complexe scheidingen. In het RVT gaan we op zoek naar een nieuwe passende aanpak van deze problematiek.

Veranderstrategie

We werken in Friesland doormiddel van een netwerkstructuur. Waarin we bij elke stap onszelf vragen: waarom doen we wat we doen en wat is wenselijk voor het gezinssysteem?

Stand van zaken

- De proeftuin is gestart op 10 januari 2023 met een enthousiast team van professionals.
- Er is een bestuurlijke leergroep, projectgroep en Regionaal Veiligheidsteam gestart. Waardoor er draagvlak is op alle lagen van de betrokken organisaties en ontwikkelingen en mogelijke knelpunten met elkaar kunnen worden gedragen.
- Er is een projectplan met de eerste kaders voor de professionals. Dit is en blijft een werkdocument, omdat het ontwikkelen en beproeven centraal blijft staan.

Proeftuin Gelderland Zuid: “Samen Verder”

Wat is deze proeftuin aan het ontwikkelen?

In Gelderland- Zuid staat de samenwerking met kinderen, gezinnen en huishoudens en een betere situatie voor hen binnen de veiligheidsketen centraal. De veiligheidsketen is nu te complex, te gesloten, en het duurt te lang voor dat er passende hulp komt.

De achterliggende problematiek die verschillende leefgebieden betreft en in het gezinssysteem wortelt, is te weinig in beeld. Er is voor gekozen om het project te starten met twee proeftuinen in Gelderland-Zuid; in Zaltbommel en in Nijmegen om de totale reikwijdte en diversiteit van de veiligheidsregio recht te doen. De proeftuin wordt als volgt ingevuld. We koppelen gezinswerkers vanuit het lokale wijkteam met jeugdbeschermers van de Gecertificeerde Instellingen, medewerker Veilig Thuis, medewerker Raad voor de Kinderbescherming en in Nijmegen ook Moviera (vrouwenopvang). Ook zit er een SPV-er en ervaringsdeskundige in het team, ondersteund door een gedragswetenschapper en een teamleider/coach. Zij vormen een integraal team dat los van de eigen moederorganisaties de opdracht heeft om in gezamenlijkheid problematiek in een huishouden en gezin aan te pakken. De aanpak moet gericht zijn op probleemoplossing, herstellen en borgen van veiligheid en dit in directe samenwerking met het gezin aan te pakken. Hierbij krijgt de proeftuin de ruimte en mandaat om out-of-the-box oplossingen aan te dragen.

Specifieke opdracht voor proeftuin Gelderland Zuid

- Verklarende analyse
- Koppeling volwassenen GGZ
- Gezinsgerichte juridische interventie

Er komen regionale ontwikkeltafels waarbij de gehele regio op deze thema's gaat leren.

Veranderstrategie

Integraal en systeemgericht werken is hierbij het uitgangspunt: combinaties van hulp, verbinding tussen het sociaal domein en de volwassenen-GGZ, steun uit het eigen netwerk, gedwongen maatregelen en aandacht voor bestaanszekerheid. Ook het vinden van de samenwerking in de leefwereld van gezinnen met zorgaanbieders, scholen en maatschappelijke partners heeft prominent de aandacht. Er komen veel hordes op ons pad maar we zetten maximaal in om de focus niet te verliezen: centraal staat de samenwerking met kinderen, gezinnen en huishoudens en een betere situatie voor hen. Dat betekent dat bij iedere stap nagedacht en gereflecteerd moet worden op wat een andere werkwijze hieraan bijdraagt. Wat werkt voor het gezin staat voorop en niet de onderliggende procedures en protocollen. Hier ligt een enorme cultuurverandering aan ten grondslag, ook individueel bij de medewerkers. Gedragsverandering staat hierbij centraal, en constante intervisie en een cultuur waarop we op elkaar en onszelf durven reflecteren. Het mag dus schuren. Coaching van medewerkers maar ook van de teamleider, managers en bestuurders hoort daar ook bij.

Stand van zaken

De proeftuinen zijn gestart, en beginnen nu met het aannemen van casuïstiek. De proeftuin kent vooralsnog een looptijd tot en met eind 2024. Tussentijds zal het project geëvalueerd worden en zo nodig bijgesteld op capaciteit en invulling.

Bijlage 1:

Leidraad proeftuinen tweede tranche

1. De bedoeling

Het huidige stelsel van jeugdbescherming is complex en knelt. De achterliggende problematiek, die dikwijls verschillende leefgebieden betreft en in het gezinssysteem wortelt, is te weinig in beeld. Kinderen en gezinnen voelen zich daarnaast onvoldoende gehoord en gezien. Gezinnen vertellen op verschillende plekken hun verhaal. Er is niet één gezicht, één professional die bij de gezinnen kan blijven, een relatie opbouwt, de problematiek in samenhang beoordeelt en het initiatief neemt in het werken aan verbetering. Veel professionals ervaren de complexiteit van het stelsel als belemmerend.

Dit alles vraagt om een nieuwe opzet van de kind- en gezinsbescherming. Hiervoor is in 2021 een toekomstscenario ontwikkeld. De kern hiervan is dat gezinnen en kinderen beter en sneller worden geholpen. Daarbij wordt toegewerkt naar één vast gezicht vanuit het lokaal wijkteam dat hulp verleent aan een gezin, dat indien nodig optrekt met een professional vanuit het op te richten regionaal veiligheidsteam, waarin functies van de Gecertificeerde Instellingen (GI's), Veilig Thuis (VT) en de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) zijn samengebracht.

Die nieuwe manier van werken moet samenhangende hulp en steun organiseren voor het hele gezin. Het gezin uitnodigen en motiveren om met professionals samen te werken en duurzame resultaten te boeken. Een manier van werken vanuit een lerende cultuur, die bij professionals de angst vermindert om fouten te maken en bij ouders en opvoeders het gevoel wegneemt dat over hen wordt beslist. Die voor het gezin begrijpelijk is. Het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming initieert en ondersteunt deze (cultuur)verandering.

De komende jaren wordt in gezamenlijkheid toegewerkt naar de realisatie van het toekomstscenario. In opdracht van VWS, JenV en de VNG is een landelijk programma ingericht dat in nauwe samenwerking met gemeenten en regio's proeftuinen stimuleert en ondersteunt in het beproeven en (door)ontwikkelen van (onderdelen van) het toekomstscenario. Het landelijk programma pakt algemene uitwerkingsvraagstukken op. Er is veel animo bij gemeenten om mee te doen aan deze beweging. Ook alle partners in de jeugdbescherming werken in de proeftuinen constructief mee. De urgentie van een beter werkend en eenvoudiger stelsel van jeugdbescherming wordt breed gevoeld.

2. Proeftuinen eerste en tweede tranche

Eind 2021 is een eerste tranche van zes proeftuinen gestart. De organisaties binnen de proeftuinen zijn gevraagd om met elkaar het toekomstscenario te gaan beproeven en doorontwikkelen. Elke proeftuin gaat daarbij aan de slag met een aantal specifieke vraagstukken, zie bijlage 1 Factsheet proeftuinen eerste tranche.

We zetten een brede beweging in gang waar de proeftuinen onderdeel van zijn en een gerichte opdracht hebben. De drie opdrachtgevers van het programma zijn, naast de inzet van de POK middelen voor elke regio, op zoek naar nog eens maximaal 4 regio's die samen met alle betrokken partijen het toekomstscenario willen beproeven en (door)ontwikkelen. Voor deze tweede tranche proeftuinen is incidenteel een bedrag van in totaal 4 miljoen beschikbaar gesteld, waarbij differentiatie van toekenning kan plaatsvinden op basis van beoordeling van de ingediende plannen, de gevoerde gesprekken en schaalgrootte van de proeftuin. De toekenning (zie hoofdstuk 5) vindt plaats in 2022, de besteding van de middelen dient plaats te vinden in 2022-2023. In deze leidraad staan de verwachtingen en selectiecriteria voor de tweede tranche proeftuinen, gebaseerd op de ervaringen die tot nu toe met en binnen de bestaande zes proeftuinen zijn opgedaan.

3. Verwachtingen en selectiecriteria

3.1 Verwachtingen

We zijn op zoek naar maximaal vier verschillende regio's die het toekomstscenario gaan beproeven en doorontwikkelen. In deze regio's wordt een regionaal veiligheidsteam ingericht. De professionals in het regionaal veiligheidsteam werken vanuit eenzelfde opdracht samen met het lokaal wijkteam en andere organisaties dichtbij kinderen, gezinnen en huishoudens (0-100) met complexe problematiek. Zoals jeugdhulp organisaties, organisaties voor vrouwenopvang etc.

Het is van belang dat de werkwijze die in de proeftuinen op lokaal en regionaal niveau wordt vormgegeven ook toegepast kan worden op andere plekken in Nederland. We verwachten daarom van de proeftuinen dat zij periodiek inzicht geven in de ontwikkelde werkwijze en actief de opgedane ervaringen en resultaten delen, op een wijze die de overdraagbaarheid van de werkwijze bevordert. Daarnaast verwachten we van de proeftuinen dat zij actief bijdragen aan het uitwerken van landelijke vraagstukken bijvoorbeeld op het gebied van wet- en regelgeving, kaders voor verantwoording/toezicht en informatievoorziening.

Centraal in het toekomstscenario staat de samenwerking met kinderen, gezinnen en huishoudens en een betere situatie voor hen. Dat betekent dat bij iedere stap nagedacht en gereflecteerd moet worden op wat een andere werkwijze hieraan bijdraagt. We zijn op zoek naar proeftuinen die samen met het programmateam en andere proeftuinen een lerende omgeving creëren, geleerde lessen inzichtelijk maken en bijdragen aan het leerproces op lokaal, regionaal en landelijk niveau. De bereidheid om op alle niveaus en met de andere partijen te willen samenwerken en deze samenwerking ook te borgen en te bestendigen is hierbij cruciaal. Dit is niet altijd een eenvoudig proces en vraagt om een (bestuurlijk) commitment op de bereidheid om dit met elkaar te gaan doen.

Voor nu geldt dat 'werken volgens het scenario' en dan specifiek het werken in regionale veiligheidsteams nog niet volledig mogelijk is door de huidige grenzen in wet- en regelgeving. We verwachten van de proeftuinen dat een regionaal veiligheidsteam al zoveel als binnen de bestaande wet- en regelgeving mogelijk is werkt conform het scenario.¹ Samen met het programmateam maken de proeftuinen inzichtelijk welke ruimte er nu al is, tegen welke grenzen zij aanlopen en welke afspraken gemaakt kunnen worden over het omgaan met deze grenzen. Met alle partijen werken we aan een experimenteerkader dat meer duidelijkheid geeft over de huidige ruimte. Met dit kader, de praktijkbevindingen en het advies van de adviescommissie rechtstatelijkheid en rechtsbescherming kunnen op termijn door ministeries, inspecties, SKJ en het keurmerkinstituut de experimenteermogelijkheden worden verruimd.

Ontwikkelingen vanuit de proeftuinen, in het land en beslissingen door de opdrachtgevers, bijvoorbeeld ten aanzien van versnellen of de hervormingsagenda, kunnen leiden tot gewenste aanpassingen in het beproeven en dus in de proeftuinen. Samen met de proeftuinen zal steeds bepaald worden op welke manier deze aanpassingen, of het inspelen op nieuwe ontwikkelingen, vormgegeven worden.

De proeftuinen maken samen met het landelijk programmateam inzichtelijk op welke wijze de rechtsbescherming wordt geborgd, specifiek bij de overgang van het vrijwillig kader naar het gedwongen kader en vanuit het perspectief van kinderen en ouders. Zij voeden hiermee de adviescommissie Rechtsbescherming en rechtstatelijkheid. Ook onderzoeken de proeftuinen samen met het programma de mogelijkheden van het inzetten van bestuurs-, straf- civielrechtelijke interventies naast of in plaats van een ondertoezichtstelling met eventuele machtiging tot uithuisplaatsing. Van belang is dat verbinding tussen zorg en veiligheid wordt gelegd.

3.2 Selectiecriteria (knock-out)

Onderstaande zijn essentiële (knock-out) criteria voor selectie opgenomen. In het plan van aanpak dient voldoende aannemelijk te worden gemaakt op welke wijze hieraan wordt voldaan in de toekomstige proeftuin. Indien dat niet het geval is wordt de aanvraag afgewezen. In hoofdstuk 4 zijn aanvullende criteria voor selectie en beoordeling opgenomen.

¹ Het ondersteunen van kinderen en gezinnen in de proeftuinen kan niet zonder daarbij persoonsgegevens te verwerken. Dit moet op een zorgvuldige wijze gebeuren, conform wet- en regelgeving.

- De lokale wijkteams zijn voldoende sterk. Ze voldoen aan - of zijn gevordend in de implementatie van - de vijf basisfuncties voor lokale teams en de kwaliteitsstandaarden zoals opgenomen in het te actualiseren “Kwaliteitskader werken aan veiligheid voor lokale (wijk)teams en gemeenten”. Daarmee hebben de lokale wijkteams o.a. de triage op orde, werken met het gezin aan het herstel van het gewone leven, en verlenen zelf ook hulp.
- In de regionale veiligheidsteams werken de uitvoerend professionals vanuit eenzelfde opdracht samen aan de hulp en bescherming van gezinnen waar zorgen zijn over de veiligheid en ontwikkeling waarbij de rechtsbescherming wordt geborgd. De teams zijn in ieder geval samengesteld uit professionals van RvdK, VT en GI. Zij worden ondersteund door een jurist, een gedragswetenschapper en waar mogelijk een vertrouwensarts vanuit de deelnemende organisaties.
- In de regio wordt binnen het veiligheidsdomein de visie ‘Gefaseerd samenwerken aan veiligheid’ onderschreven en geïmplementeerd.
- De verbinding met de bredere (regionale) aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling wordt gelegd.
- De inzet van ervaringsdeskundigheid is onderdeel van de proeftuin.
- De aanpak van complexe scheidingen maakt onderdeel uit van de werkwijze in de proeftuin. Hierbij wordt zoveel mogelijk voortgebouwd op de lessen uit het programma Scheiden zonder Schade.
- In de regio is sprake van een stevige basis van samenwerking richting het Toekomstscenario tussen in ieder geval de deelnemende gemeenten, lokale wijkteams, RvdK, VT en GI. Er is aantoonbaar bestuurlijk draagvlak en commitment bij deelnemende partijen in de regio.
- Het plan van aanpak is voorzien van een projectbegroting met financiële onderbouwing. Hierin wordt ook duidelijk gemaakt wat de schaalgrootte van de proeftuin- en de eigen bijdrage van de regio is.

4. Aanvullende selectiecriteria

Onderstaande selectiecriteria zijn aanvullend op de knock-out criteria. Bij de beoordeling wordt gekeken in hoeverre wordt voldaan aan deze criteria. Het aantal toegekende punten wordt bij de selectie en toekenning van de financiële middelen meegenomen. Het is hierbij van belang dat vooral de kwaliteit en niet de kwantiteit voorop staat en er voldoende (personele) ruimte is voor een gedegen aanpak van deze onderwerpen.

Criteria	Toekenning: in hoeverre wordt aan deze criteria voldaan?
Stevige basis • Er is een projectleider of kwartiermaker aangesteld voor de toekomstige proeftuin. <i>Max 5 punten</i>	Ja = 5 punten Nee = 0 punten
Samenwerking: • Er worden bestuurlijke relaties opgebouwd met van belang zijnde organisaties zoals de politie, OM, rechtspraak, (jeugd)advocatuur, (jeugd)reclassering, jeugdgezondheidszorg, jeugdhulp organisaties, kinderopvang, onderwijs, huisartsenzorg, POH-GGZ, Zorg- en Veiligheidshuizen, organisaties voor vrouwenopvang, MEE, volwassenen GGZ of verslavingszorg. <i>Max 10 punten</i> • De bestuurders die betrokken zijn bij de proeftuin laten zich begeleiden en ondersteunen bij de netwerkaansturing van de regionale proeftuin. Waar mogelijk kan worden voortgebouwd op de integrale bestuurlijke sturing die in het programma Geweld hoort nergens thuis is opgezet. <i>Max 6 punten</i>	Bullet 1 max 10 punten. Schaal van 1 (beperkte samenwerking) tot 10 (samenwerking stevig vormgegeven)
Brede aanpak: • Er wordt aan kinderen en gezinnen hulp geboden op alle vijf de leefgebieden (financiën, wonen, zorg, gezin en werk). Hiermee wordt ook een verbinding gelegd met de aanpak op het gebied van bestaanszekerheid. <i>Max 10 punten</i>	Bullet 2 max 6 punten. Schaal van 1 (beperkte ondersteuning) tot 6 (ondersteuning stevig vormgegeven)

Criteria	Toekenning: in hoeverre wordt aan deze criteria voldaan?
<p><i>POK middelen:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> In de VNG-ledenbrief van 14 december 2021 is kenbaar gemaakt dat gemeenten (via de 35 centrumgemeenten vrouwenopvang) POK middelen ontvangen om het Toekomst-scenario kind- en gezinsbescherming in de regio in te voeren. In het plan wordt inzichtelijk gemaakt of en zo ja hoe de inzet van de middelen in de regio zich verhoudt tot de proeftuin. <i>Max 6 punten</i> 	<p>Bullet 1 max 2 punten per leefgebied. Tot een maximum van 10 punten in totaal.</p>
<p><i>Arbeidsmarkt:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> De proeftuin draagt bij aan de verbetering van de regionale arbeidsmarkt en gaat samen met de opdrachtgevende partijen op zoek naar het profiel van de 'professionals, leidinggevend en bestuurders van de toekomst'. <i>Max 6 punten</i> 	<p>Bullet 1 max 6 punten. Schaal van 1 (beperkte verbinding) tot 6 (stevige verbinding)</p>
<p><i>Inhoudelijke vraagstukken:</i></p> <p>De proeftuinen hebben specifieke aandacht voor onderstaande vraagstukken die nog om verdere uitwerking vragen. Daarbij werken zij samen met andere uitvoeringsorganisaties, opdrachtgevers en het programmateam.</p> <ul style="list-style-type: none"> <i>Zorgvuldige en gezamenlijke verklarende analyse;</i> Een zorgvuldige en gezamenlijke verklarende analyse van de problematiek van alle leden van het gezin/huishouden en feitenonderzoek dat voldoet aan de kernwaarden (o.a. helder rapporteren door het scheiden van feiten en meningen, toepassen van hoor en wederhoor, accordering van informatie, samenwerking met kinderen en ouders en een respectvolle bejegening) zijn een voorwaarde voor het versterken van de jeugdbescherming. <i>Max 8 punten</i> <i>Netwerk dossier;</i> Goede informatievoorziening is essentieel voor het maken van een goede analyse van wat er aan de hand is en inzet van de juiste interventie. De professional en het gezin moet op het juiste moment over de juiste informatie kunnen beschikken. <i>Max 8 punten</i> <i>Samenwerking met volwassenen-GGZ en verslavingszorg;</i> Het duurzaam oplossen van de problematiek in het gezin vraagt dat professionals uit de volwassen GGZ, de lokale hulpverlening, het regionaal veiligheidsteam en andere betrokken professionals systeemgericht samenwerken. <i>Max 8 punten</i> <i>Gezinsgerichte juridische interventies en relatie met jeugd- en adolescenten strafrecht;</i> Hoe realiseren we een meer systeemgerichte aanpak bij de inzet van juridische interventies voor kinderen, gezinnen en huishoudens waar sprake is van een ontwikkelingsbedreiging, huiselijk geweld en/of kindermishandeling of andere problematiek die om een gedwongen interventie vragen? <i>Max 8 punten</i> 	<p>Per bullet max 8 punten. Schaal van 1 (beperkt uitwerkt) tot 8 (volledig uitgewerkt)</p>
<p>Algemene indruk op basis van het plan van aanpak inclusief begroting, een eventueel addendum bij het plan van aanpak, en de gesprekken. Hierbij wordt bijvoorbeeld gekeken naar: volledigheid en concreetheid van het plan, haalbaarheid van de begroting en bestuurlijk enthousiasme. <i>Max 25 punten</i></p>	<p>Max 25 punten</p>

5. Het selectieproces

Het proces voor de toekenning van de proeftuinen tweede tranche ziet er als volgt uit:

Activiteit	Streefdata
Leidraad opstellen samen met partners	April 2022
Leidraad vaststellen	Mei 2022
Publicatie leidraad tweede tranche Voor vragen over de leidraad kunt u terecht bij: Marieke Wijdeven marieke.wijdeven@vng.nl 06- 44225530 Kitty van Julsingha kitty.vanjulsingha@vng.nl 06- 5466070	31 mei 2022
Digitale 'inloop' spreekuren; vragen over het proces en de inhoud, meedenken etc. U kunt zich opgeven voor deze spreekuren bij Marieke Wijdeven en Kitty van Julsingha (zie bovenstaande mailadressen). Via hen ontvangt u dan een digitale vergaderlink.	Data: • Donderdag 16 juni 11:00- 12:30 • Dinsdag 21 juni 10:30- 12:00 • Donderdag 30 juni 15:00- 16:30
Indienen plannen ze tranche Stuur uw aanvraag uiterlijk 15 juli op naar: info@toekomstkindengezin.nl en in cc naar Inge Zouteriks via i.e.zouteriks@minjenv.nl Wat dient u in? <ul style="list-style-type: none"> • Uitgewerkt voorstel in de vorm van een inhoudelijk plan van aanpak, overeenkomstig de opdracht. Uit het plan van aanpak moet duidelijk blijken hoe de opdracht zal worden uitgevoerd; • Een planning en een begroting met financiële onderbouwing; hieruit blijkt welke middelen noodzakelijk zijn voor het uitvoeren van het plan van aanpak in 2022-2023, inclusief een overzicht van welke bijdrage uit eigen middelen wordt ingezet en welke bijdrage gevraagd wordt; • Bestuurlijk draagvlak en commitment van de betrokken partijen op de geformuleerde opdracht, in de vorm van ondertekend plan van aanpak door de bestuurders van de betreffende uitvoeringsorganisaties (RvdK, VT, GI), lokaal team en de gemeenten (of 1 gemeente namens alle gemeenten). • Ingevuld aanvraagformulier subsidieverlening (bijlage 2) 	Uiterlijk vrijdag 15 juli 2022
Eerste beoordeling en selectie en communicatie hierover <ul style="list-style-type: none"> • De beoordelaars kennen op basis van de hierboven genoemde aanvullende selectiecriteria punten toe aan de aanvragen; • Aanvragen die een puntenaantal van 50 of meer behalen, gaan door naar de gespreksronde. 	Begin augustus 2022

Activiteit	Streefdata
<p>Gespreksrondes met de tot dan toe geselecteerde regio's. De gesprekken worden gevoerd met bestuurders en gemeentelijke vertegenwoordiging en gaan over de inhoud van het plan van aanpak en de condities waaronder de proeftuin vormgegeven kan worden. De regio's wordt mogelijk gevraagd om na de gesprekken een addendum op hun oorspronkelijk voorstel aan te leveren. Op basis daarvan wordt er opnieuw beoordeeld.</p>	Half augustus-begin september 2022
<p>Definitieve besluitvorming over selectie, toekenning van financiën en communicatie hierover</p> <ul style="list-style-type: none"> • De beoordelaars kennen op basis van de hierboven genoemde aanvullende selectiecriteria punten toe aan de aanvragen inclusief addendum. • De vier aanvragen die de meeste punten scoren, worden toegekend. • Hierna vindt besluitvorming over de toekenning en mogelijke differentiatie van financiën. 	Halverwege september 2022
<p>Administratieve afhandeling</p>	September 2022
<p>Start tweede tranche proeftuinen</p>	Vanaf eind oktober 2022

Meer informatie over het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming vindt u [hier op onze website](#).